

8. Кредитный рейтинг Moody's для Украины [Электронный ресурс] Режим доступа: <https://www.moody.com/credit-ratings/Ukraine-Government-of-credit-rating-600037040?cy=easterneur&lang=ru>
9. Кредитный рейтинг S&P для Украины [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.standardandpoors.com/prot/ratings/entityings/ru/ru/?sectorCode=SOV&entityID=273788>
10. Международный рейтинг ПАО «Государственный сберегательный банк Украины» [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.oschadnybank.com/ua/about/raiting/>
11. Международный рейтинг ПАО «Приватбанк» [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://privatbank.ua/about/latvia/credentials-1v/>
12. Международный рейтинг ПАО «ПУМБ» [Электронный ресурс] Режим доступа: http://pumb.ua/ua/investor_relations/debt_ratings/rating/
13. Бабкіна І. Адекватність оцінок провідних рейтингових агентств / І. Бабкіна // Вісник КНТЕУ. – 2011. – №4. – С. 61–71.

УДК 336.662

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

А. І. Йоненко, О. С. Трегубов

Резюме. У даній публікації вивчаються основні аспекти оцінки ефективності використання основних засобів підприємства та пошуків шляхів її підвищення на прикладі ПАТ «Ясинуватський завод залізобетонних виробів». Встановлено, що головними шляхами підвищення ефективності використання основних засобів на промислових підприємствах є скорочення кількості невстановленого обладнання, заміна та модернізація обладнання, підвищення коефіцієнта змінності.

Ключові слова: основні засоби, ефективність, фондвіддача.

Актуальність дослідження. Аналіз ефективності використання основних фондів у кінці кожного року допомагає підприємствам визначити загальний стан виробничої потужності фірми, а також показників використання обладнання на ній. Все це надає загальну характеристику виробництва, що є необхідним для різних підприємств. Економічний аналіз ефективності використання основних фондів організації використовує весь комплекс доступної інформації, носить оперативний характер і цілком підпорядкований волі керівництва підприємством.

Вивченню цього питання присвячені роботи іноземних та вітчизняних вчених: Л.Є.Басовський, А.С. Булатова, А.І. Ковальов, М.Є. Ханенко, О.П. Єфимова, Н.І. Кабушкін, О.О. Степкіна та ін.

Метою публікації є аналіз та пошук шляхів підвищення ефективності використання основних засобів промислових підприємств на прикладі ПАТ «Ясинуватський завод залізобетонних виробів» (далі – ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ»).

Завдання дослідження: визначення сутності основних засобів та їх впливу на діяльність підприємства; проведення аналізу ефективності використання основних засобів ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ»; визначення основних шляхів підвищення ефективності використання основних засобів на промислових підприємствах на прикладі ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ».

Існує багато підходів до визначення поняття основних засобів. На думку авторів, найбільш повним є такий термін поняття: «Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо

він довший за рік)»[1]. Використання основних засобів, як й інші види господарської діяльності підприємства, вимагає правильної оцінки їх ефективності. Економічна ефективність визначається як результативність економічної діяльності, економічних програм та заходів, яка характеризується співвідношенням отриманого економічного ефекту (результата) та економічних витрат на його здійснення[2].

Ефективність використання основних засобів виробничих фондів характеризується співвідношенням темпів росту випуску продукції та основних виробничих фондів, а узагальнюючим показником, який відображує ефективність використання основних виробничих фондів, є фондвіддача [3].

Використання основних засобів на підприємствах нашої держави має досить неефективні показники. Для того, щоб розглянути стан використання основних засобів більш наглядно, проведемо аналіз ефективності використання основних засобів підприємства на прикладі ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ». Необхідні дані для розрахунку показників візьмемо з офіційного сайту ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ». Для аналізу ефективності використання основних засобів розрахуємо наступні показники:

1) Коефіцієнт екстенсивного використання обладнання. За зміну на заданому підприємстві, тривалість якої 8 годин, при планованих витратах на проведення ремонтних робіт – 1 година, фактичний час роботи верстата склав 5 годин.

$$K_{ев} = 5 / (8 - 1) = 0,71.$$

Це означає, що плановий фонд часу роботи верстата використаний лише на 71%.

2) Коефіцієнт інтенсивного використання обладнання. Фактичний об'єм виробництва продукції підприємства – 115 один. виробів, запланований об'єм виробництва – 155 один. виробів. $K_{інт} = 115 / 155 = 0,743$ або 74,3%, тобто продуктивність машин, устаткування і обладнання використовується лише на 74,3%.

3) Коефіцієнт інтегрального використання обладнання:

$$K_{інтер} = 0,71 \cdot 0,743 = 0,528 \text{ або } 52,8\%.$$

4) Коефіцієнт змінності. В цеху підприємства встановлено 185 одиниць обладнання, з яких у першу зміну працювало 150 станків, а у другу зміну – 140 станків. Тоді $K_{зм} = (150 + 140) / 185 = 1,567$ або 156,7%, і це означає, що ступінь інтенсифікації виробництва дорівнює 1,567.

5) Коефіцієнт завантаження обладнання. На заданому підприємстві діють дві зміни, тому $K_{загр} = 1,567 / 2 = 0,7835$ або 78,35%, і завантаженість обладнання на підприємстві складає 0,7835.

6) Коефіцієнт використання змінного режиму часу роботи устаткування:

$$K_{взр} = 1,567 / 8 = 0,195 \text{ або } 19,5\%.$$

7) Фондовіддача.

$$\Phi_{о2010рік} = 0,72;$$

$$\Phi_{о2011рік} = 1,25819;$$

$$\Phi_{о2012рік} = 1,74282.$$

Тобто на кожну гривню вартості основних фондів чистий дохід від реалізації продукції у 2011 році у порівнянні з 2010 роком збільшився на 0,53 грн, і у 2012 році у порівнянні з 2011 роком також збільшився на 0,48 грн.

8) Фондоємність:

$$\Phi_{е2010рік} = 1,3853;$$

$$\Phi_{е2011рік} = 0,7948;$$

$$\Phi_{е2012рік} = 0,5738.$$

Тобто на кожну гривню виробленої продукції у 2011 р. у порівнянні з 2010 р. стало припадати менше на 0,5905 грн основних фондів, і у 2012 р. у порівнянні з 2011

р. стало припадати ще менше на 0,221 грн основних фондів, тобто зменшення фондоємності свідчить про економію праці на цьому підприємстві.

9) Фондоозброєність:

$$\Phi_{\text{оз}2010\text{рік}}=85,159;$$

$$\Phi_{\text{оз}2011\text{рік}}=85,157;$$

$$\Phi_{\text{оз}2012\text{рік}}=79,895.$$

Тобто у 2011 році у порівнянні з 2010 роком доля основних фондів, яка припадає на одного працівника зменшилася на 0,002, і у 2012 році у порівнянні з 2011 роком це значення зменшилося ще на 5,262.

10) Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами;

$$K_{\text{з}2010}=-3,66;$$

$$K_{\text{з}2011}=-1,48;$$

$$K_{\text{з}2012}=-0,59.$$

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами значно нижчий за норматив, що свідчить про незадовільний стан забезпеченості підприємством власним капіталом, але до 2012 року він збільшується, що є позитивним для підприємства.

11) Коефіцієнт покриття:

$$K_{\text{п}2010}=0,22;$$

$$K_{\text{п}2011}=0,69;$$

$$K_{\text{п}2012}=0,87.$$

Коефіцієнт покриття показує, скільки одиниць оборотних засобів припадає на одиницю короткострокових зобов'язань, тобто дані свідчать про недостатність у підприємства оборотних засобів, але він збільшується у 2011-2012 роках, що є позитивним для підприємства.

12) Коефіцієнт зносу основних засобів:

$$K_{\text{зносу о.ф.}2010}=0,344;$$

$$K_{\text{зносу о.ф.}2011}=0,3598;$$

$$K_{\text{зносу о.ф.}2012}=0,341.$$

За всі три роки коефіцієнт зносу основних засобів не перевищує критичне значення, що свідчить про нормальний знос основних засобів на підприємстві, при цьому найменшим він був у 2010 році, а зараз він почав зростати.

13) Коефіцієнт оновлення основних засобів:

$$K_{\text{оновлення о.з.}2012}=0,049;$$

$$K_{\text{оновлення о.з.}2011}=0,044;$$

$$K_{\text{оновлення о.з.}2010}=0,049.$$

14) Коефіцієнт вибуття:

$$K_{\text{вибуття о.з.}2012}=0,048;$$

$$K_{\text{вибуття о.з.}2011}=0,046;$$

$$K_{\text{вибуття о.з.}2010}=0,048.$$

Порівнюючи значення коефіцієнтів оновлення та вибуття, ми бачимо, що за всі три роки коефіцієнт оновлення трохи перевищує коефіцієнт вибуття, що позитивно впливає на майновий стан ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ».

Таблиця 1

Аналіз коефіцієнтів ефективності використання основних фондів ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ» за 2010-2012 роки

Назва показника	2010 рік	2011 рік	2012 рік	Зміни	
				2011 рік до 2010 року	2012 рік до 2011 р.

Коефіцієнт екстенсивного використання обладнання	0,71			-	-
Коефіцієнт інтенсивного використання обладнання	0,743			-	-
Коефіцієнт інтегрального використання обладнання	0,528			-	-
Коефіцієнт змінності	1,567			-	-
Коефіцієнт завантаження обладнання	0,7835			-	-
Коефіцієнт використання змінного режиму часу роботи устаткування	0,195			-	-
Фондовіддача	0,7 2	1,25 819	1,74 282	0,53	0,48
Фондоємність	1,3 853	0,79 48	0,57 38	- 0,5905	-0,221
Фондоозброєність	85, 159	85,1 57	79,8 95	-0,002	-5,262
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	- 3,66	-1,48	-0,59	2,18	0,89
Коефіцієнт покриття	0,2 2	0,69	0,87	0,47	0,18
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,3 44	0,35 98	0,34 1	0,0158	- 0,0188
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,0 49	0,04 4	0,04 9	-0,005	0,005
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,0 48	0,04 6	0,04 8	-0,002	0,002

Таким чином, ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ» має досить неоднозначні показники використання основних засобів. Так, наприклад, коефіцієнти екстенсивного, інтенсивного, інтегрального використання обладнання, змінності, завантаження обладнання, використання змінного режиму часу роботи устаткування вказують на недостатньо ефективне використання основних засобів підприємства. Але показник фондовіддачі збільшується у 2011 році, а показник фондоємності заводу зменшується у цей період, що характеризує позитивні тенденції ефективності використання основних засобів організації. Показник фондоозброєності підприємства знижується до 2011 року, що негативно впливає на ефективність використання його основних засобів. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ» значно нижчий за норматив, що свідчить про незадовільний стан забезпеченості підприємством власним капіталом, але до 2011 року він збільшується, що є позитивним для підприємства. Коефіцієнт покриття організації свідчить про недостатність у підприємства оборотних засобів. За всі три роки коефіцієнт зносу основних засобів не перевищує критичне значення, що свідчить про нормальний знос основних засобів в організації. Коефіцієнт оновлення трохи перевищує коефіцієнт вибуття, що позитивно впливає на майновий стан заводу. Можна підкреслити, що ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ» має більше показників, які показують незадовільний стан основних засобів організації, але багато з цих показників має позитивні тенденції і змінюються у кращу сторону. Виходячи з цього, підприємству необхідно шукати нові шляхи підвищення ефективності використання основних засобів. Існує два напрямку їх підвищення: екстенсивний та інтенсивний.

Інтенсивність використання виробничих потужностей і основних фондів ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ» можна підвищити шляхом:

- вдосконалення технологічних процесів на підприємстві;
- організації безперервно-потокового виробництва на базі оптимальної концентрації виробництва однорідної продукції;
- вибору сировини, його підготовки до виробництва відповідно до вимог заданої технології і якості продукції, що випускається організацією;
- ліквідації штурмівщини і забезпечення рівномірної, ритмічної роботи підприємств, цехів і виробничих ділянок заводу;
- проведення ряду інших заходів, що дозволяють підвищити швидкість обробки предметів праці і забезпечити збільшення виробництва продукції в одиницю часу, на одиницю устаткування або на 1 кв. м виробничої площі.

Інтенсивний шлях використання основних фондів діючих підприємств включає, отже, технічне їх переозброєння, підвищення темпів оновлення основних фондів. Досвід роботи ряду галузей промисловості показує, що швидке технічне переоснащення діючих фабрик і заводів особливо важливо для тих підприємств, де має місце більш значний знос основних фондів.

Вдосконалення екстенсивного використання основних засобів ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ» припускає:

- збільшення часу роботи діючого устаткування в календарний період (протягом зміни, доби, місяця, кварталу, року) на підприємстві;
- збільшення кількості і питомої ваги діючого устаткування в складі всього устаткування, наявного в організації і в його виробничій ланці.

Висновок. За результатами проведеного дослідження встановлено, що головними шляхами підвищення ефективності використання основних засобів на промислових підприємствах, зокрема на ПАТ «Ясинуватський завод ЗБВ» є: скорочення кількості невстановленого обладнання; заміна та модернізація обладнання; підвищення коефіцієнта змінності; збільшення коефіцієнта інтегрального завантаження обладнання за рахунок скорочення втрат робочого часу; підвищення коефіцієнта використання виробничих площ; реалізація досягнень НТП у виробничий процес та ін. Це може бути досягнуто завдяки інтенсивним та екстенсивним змінам у виробництві підприємства. У перспективі дослідження є пошук джерел для здійснення інтенсивного шляху підвищення ефективності виробництва промислових підприємств.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Крічка Н.М. Методика та організація обліку і аналізу основних засобів / Н.М.Крічка. – Економіка і держава. – 2009. – №6. – С.73–75.
2. Кущик А.П. Підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві / А.П. Кущик, І.В. Коротя. – Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – №3 (11). – С. 30–36.
3. Фальченко О.О. Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / О.О. Фальченко. – Вісник НТУ «ХП». – 2012. – №51 (957). – С. 168–171.

УДК 339.923(477):061.1ЕС

ПОЛОЖИТЕЛЬНЫЕ И ОТРИЦАТЕЛЬНЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ УЧАСТИЯ УКРАИНЫ В ЕС И ТС

М. Ф. Израелян, И. В. Хаджинов

Резюме. В данной статье изучены положительные и отрицательные последствия участия Украины в ЕС и ТС, проанализированы макроэкономические тенденции и аналитические показатели этих группировок. Выявлен характер поведения Украины, т.е. какая из группировок для нее является приоритетным.

Ключевые слова: Таможенный союз, Европейский союз, евроинтеграция,, Украина, выгоды, отрицательные последствия.